

Kortsiktsprognos – våren 2015

Prognos över energianvändning och energitillförsel 2014–2016

Inledning

Denna kortsiktsprognos avser samma basår (2013) och prognosår (2014–2016) som den kortsiktsprognos som publicerades under hösten 2014 (ER 2014:14). I denna utgåva uppdateras dock höstens prognossiffror (se tillhörande tabellverk) utifrån de förutsättningar som förändrats. Denna sammanfattning fokuserar till stor del på vad som förändrats inom respektive sektor jämfört med höstens prognos och ger bara en kort överblick av prognosresultaten för varje sektor. Sammanfattningen kan därför ses som ett komplement till höstens publikation.

Huvudsakligt prognosutfall

Den totala energianvändningen ökar något under prognosperioden, främst på grund av att basåret var varmare än normalt med ett minskat uppvärmningsbehov som följd. Några av de huvudsakliga utfallen under prognosperioden är också att:

- Förnybartandelen i transportsektorn väntas öka, tack vare en ökad användning av biodiesel
- Elanvändningen väntas minska, främst inom industrisektorn
- Tillförseln av el väntas öka på grund av fortsatt utbyggnad av vindkraften och effekthöjningar i kärnkraften

Övergripande förändringar mot föregående prognos

På tillförselsidan minskar elproduktionen jämfört med höstens prognos för 2014 och 2015, medan den istället ökar något för 2016. Fjärrvärmertilförseln minskar för 2014, som var ett varmt år med litet värmebehov, medan den väntas vara oförändrad för övriga prognosår.

Den totala inhemska energianvändningen minskar för samtliga prognosår jämfört med föregående prognos. Det är inom industrisektorn de största minskningarna sker för samtliga år, med undantag för 2014 då den största minskningen sker i bostads- och servicesektorn, till följd av ett rekordvarmt år med lågt uppvärmningsbehov. Både för transportsektorn och bostads- och servicesektorn ökar energianvändningen marginellt för 2015 och 2016 jämfört med föregående prognos. Transportsektorns energianvändning minskar något för 2014 mot föregående prognos.

Prognosförändringar i urval:

- Minskad kärnkraftproduktion 2015 mot föregående prognos, på grund av planerade avställningar av O2 och R2
- Minskad energianvändning i industrin, främst på grund av minskad förväntad industriproduktion (nedskrivna förädlingsvärden)
- Användningen av ren biodiesel väntas öka betydligt mer än i föregående prognos, där den största ökningen sker under 2014. Detta bidrar också till att förnybartandelen inom transportsektorn ökar.
- Låginblandning av HVO väntas öka medan FAME väntas minska i förhållande till föregående prognos, på grund av skatteförändringar
- Energianvändningen inom bostads- och servicesektorn minskar under 2014 med omkring 5 TWh jämfört med höstens prognos eftersom det blev ett rekordvarmt år

Tillförsel

Elproduktionen förväntas öka under prognosåren och till 2016 väntas den årliga elproduktionen uppgå till 166 TWh, vilket är en ökning med 16 TWh från basåret 2013. Ökningen beror delvis på att vattenkraften producerade mindre än normalt år 2013 (cirka 5 TWh), men även den fortsatta utbyggnaden av vindkraften tillsammans med planerade effekthöjningar i kärnkraften bidrar till ökningen.

Fjärrvärmeförseln väntas öka något under 2015 och 2016 mot basåret, främst till följd av att 2013 var varmare än ett normalår vilket minskade värmebehovet.

Både avställningar och effekthöjningar i kärnkraften

Nettoproduktionen från kärnkraften prognostiseras under 2015 till 61 TWh, jämfört med 66 TWh i föregående prognos. Minskningen beror på att reaktorerna Oskarshamn 2 och Ringhals 2 förväntas att vara ur produktion under stora delar av 2015 på grund av revision och underhåll. Ringhals 4 förväntas däremot producera mer än tidigare efter att klartecken har givits för en effekthöjning. Den minskade kärnkraftsproduktionen under 2015 leder till en minskning av den totala elproduktionen, som väntas uppgå till 155 TWh. Under 2016 är prognosen för kärnkraften en nettoproduktion på 70 TWh.

Vindkraftens utbyggnad fortsätter

Vindkraftsproduktionen väntas öka marginellt jämfört med förra prognostillfället. Under 2015 väntas vindkraftsproduktionen uppgå till omkring 14 TWh och för 2016 till omkring 16 TWh, förutsatt normalårsproduktion.

Fortsatt ökad elexport

Elexporten förväntas öka under prognosperioden på grund av att elproduktionen väntas öka samtidigt som den totala elanvändningen i landet förväntas minska.

Nettoexporten av el prognostiseras till 17 TWh under 2015 vilket är en minskning jämfört med föregående prognos. Minskningen beror till största del på att kärnkraftsproduktionen väntas vara mindre för 2015 jämfört med föregående prognos. För 2016 är prognosen en export på 27 TWh, vilket istället är en ökning jämfört med föregående prognos. Ökningen beror framförallt på en förväntad minskad elanvändning jämfört med tidigare prognos och förutsätter normalårsproduktion i vatten- och kärnkraftverken.

Industrisektorn

Industrisektorns energianvändning bedöms minska under prognosperioden och beräknas uppgå till 134 TWh år 2016, vilket är en minskning med omkring 3 TWh jämfört med basåret 2013.

Under 2013 minskade industriproduktionen (förädlingsvärdet) för den totala industrin. Enligt Konjunkturinstitutets prognos bedöms produktionen minska ytterligare under 2014 för att sedan öka under 2015 och 2016. Jämfört med föregående prognos är samtliga prognosårs förädlingsvärden nedskrivna. Detta tillsammans med den historiska energianvändningen är det som enskilt mest påverkar prognosen för industrins energianvändning.

Energianvändningen väntas minska i flera branscher

Den största minskningen av energianvändningen under prognosperioden sker under 2014. Det gäller framför allt inom massa- och pappersindustrin där den största minskningen sker. Under 2013 lades ett antal pappersmaskiner ned och bortfallet av energianvändningen syns fullt ut först under 2014. Flera andra branscher bedöms också minska energianvändningen under 2014, vilket beror på de ekonomiska förutsättningar samt den osäkerhet som råder om olika marknaders utveckling. Gruvindustrin påverkas till exempel av låga malmpriser och metallverksindustrin av låga aluminiumpriser.

Under 2015 bedöms energianvändningen fortsätta att minska i flertalet branscher, men mer marginellt, trots att den totala industriproduktionen bedöms öka. Det sker investeringar i bland annat massa- och papperindustrin som innefattar både bränslekonverteringar och produktionsökningar, vilket påverkar prognosen. Under 2016, då produktionen bedöms öka mer markant, bedöms även energianvändningen öka något.

Det är framförallt bränslena kol, tunn- och tjock eldningsolja samt gasol som bedöms minska inom sektorn, men även el- och fjärrvärmeanvändningen. Användningen av övriga fossila bränslen som koks, diesel samt naturgas bedöms öka, vilket bland annat beror på bränslekonverteringar. Biobränsleanvändningen minskar marginellt mot föregående prognos, vilket beror på nedgången i massa- och pappersindustrin under 2014.

Finns flera osäkerhetsfaktorer för industrisektorn

I prognosen för industrins energianvändning finns flera osäkerhetsfaktorer. Den största osäkerhetsfaktorn är prognosen för den branschvisa ekonomiska tillväxten

som är avgörande för industrins energianvändning. Samtidigt är det svårt att förutsäga om och hur länge industrin kommer att fortsätta påverkas av den ekonomiska osäkerhet som råder idag.

Nedläggningar inom industrin påverkar prognosens resultat för energianvändningen, men enbart aviserade nedläggningar tas hänsyn till. Dock aviserar nedläggningar ofta tätt inpå att de sker och därför innefattar prognosåren 2015 och 2016 få nedläggningar.

Transportsektorn

Energianvändningen för inrikes transporter ökar marginellt under prognosåren från 92 TWh 2013 till 93 TWh 2016. Bland bränslena inom sektorn ses en fortsatt minskad användning av bensin och etanol, medan användningen av diesel och biodiesel väntas öka. En skillnad mot föregående prognos är att bensin- och dieselanvändningen är något högre under 2015 i denna prognos. Detta ökar även den totala energianvändningen för inrikes transporter och dieselanvändningen under 2015. Uppgången för användningen under 2015 väntas ske som en följd av låga bensin- och dieselpriiser. Det är dock marginella förändringar.

Den totala energianvändningen i transportsektorn inklusive utrikes transporter väntas vara i princip oförändrad under prognosperioden och uppgå till omkring 120 TWh.

Kraftig ökning av biodieselanvändning

Användningen av ren biodiesel beräknas öka markant under prognosperioden, från 0,49 TWh 2013 till 0,97 TWh 2016, vilket är en betydligt större ökning än i föregående prognos. Den största ökningen sker mellan åren 2013 och 2014. Samtidigt belades ren FAME med energiskatt från den 1 januari 2015, vilket kan komma att påverka användningen av biodiesel negativt.

Användningen av låginblandad biodiesel väntas öka med cirka 40 procent under prognosperioden. Det finns anledning att tro att det sker en förskjutning från FAME till HVO till följd av att energiskatten höjs för låginblandad FAME från den 1 januari 2015, medan HVO för låginblandning är fortsatt skattebefriad. Sedan den 1 maj 2014 är också inblandning av HVO över 15 procent helt undantaget från koldioxidskatt och energiskatt. Användningen av HVO för låginblandning fördubblas under prognosperioden, medan FAME för låginblandning minskar något. Detta skiljer sig från föregående prognos även om den sammanlagda ökningen av låginblandad diesel är ungefär densamma.

Det är viktigt att ha i åtanke att användningen av biodrivmedel i stor utsträckning är beroende av styrmedel. Sveriges möjlighet att ge skattelättnader för flytande biodrivmedel, så kallat statsstöd, utgår 31 december 2015. Ännu är det oklart om, och i sådana fall vilket, stödssystem som ska ersätta statsstödet och hur det ska utformas. Sverige har nyligen ansökt om en förlängd möjlighet att tillämpa

statsstöd till 31 december 2016¹. Ansökan har ännu inte blivit godkänd. Därmed är det svårt att uttala sig om hur användningen av biodrivmedel kommer att se ut under de närmaste åren.

Andelen förnybart i transportsektorn fortsätter att öka

Andelen förnybart i transportsektorn uppgick 2013 till omkring 15 procent, vilket innebär att Sverige i dagsläget ligger över målet om 10 procent förnybar energi i transportsektorn till 2020. Förnybartandelen beräknas i prognosen uppgå till 21 procent för 2016. Enligt förnybartdirektivet dubbelräknas biodrivmedelsvolymerna gjord på viss råvara för beräkning av andelen förnybart i transportsektorn. Utan dubbelräkning uppgår förnybartandelen i prognosen till 15 procent år 2016.

Utrikes transporter

Energianvändningen för utrikestransporter minskar marginellt under prognosperioden, till följd av en övergång från tyngre bunkeroljor till lättare medeldestillat inom sjöfartssektorn. Volymerna bunkerbränsle beräknas dock vara i stort sett oförändrade. För bunkerbränslet är osäkerheten stor till följd av en förändring i SECA-direktivet från den 1 januari 2015 då gränsen för maximalt tillåtet svavelutsläpp sänktes från 1 till 0,1 viktprocent.

Osäkerheter i statistiken

Det har kommit till Energimyndighetens kännedom att det kan finnas felaktiga differenser i statistiken för drivmedel, framför allt gällande biodiesels volymer. Energimyndigheten arbetar aktivt i olika projekt för att se över statistiken och minimera eventuella felaktigheter.

Bostads- och servicesektorn

Den totala temperaturkorrigerade energianvändningen inom bostads- och servicesektorn bedöms vara stabil under prognosperioden.

År 2014 blev cirka 17 procent varmare än ett normalår och energianvändningen under året minskar därför med omkring 5 TWh jämfört med höstens prognos. De höga temperaturerna minskar uppvärmningsbehovet för sektorn betydligt, vilket är den avgörande faktorn för bostads- och servicesektorns energiförbrukning.

Ökningen av bibränslen i sektorn stagnerar

I relation till föregående prognos ses en stagnation av användningen av trädbränslen inom sektorn. Orsaken till stagnationen är svårigheter med konkurrenskraften för trädbränslen, särskilt vad gäller pellets. Användningen av tjock eldningsolja och gasol väntas öka under prognosperioden, men eftersom basåret 2013 hade ovanligt låg användning av dessa bränslen är inte detta något anmärkningsvärt.

¹ Ansökan finns att begära ut från Näringsdepartementet NV/KSR (Avdelningen för näringsliv och villkor, Enheten för konkurrens, statsstöd och ramvillkor), dnr. N2014/1286 och dnr. N2014/1288.